

Становище

на доц. Валентин Савчев, ръководител Департамент „Изящни
изкуства” към НБУ

За Дисертационния труд на тема

**„Монументалността като характеристика на формата.
*Проблеми на пластичния изказ в скулптурата малък формат
на Любомир Далчев от 60-те и 70-те години на XX век.*”**

за придобиване на научна и образователна степен „Доктор” с
автор Орлин Русев Иванов

Формата на изказ в съвременните скулптурни паметници обитаващи градската среда днес, представлява дискуссионен въпрос. Формата на съществуване на скулптурните произведения от близкото минало в днешните градски пространства, също. В този контекст дисертационния труд на Орлин Иванов на тема „Монументалността като характеристика на формата. *Проблеми на пластичния изказ в скулптурата малък формат на Любомир Далчев от 60-те и 70-те години на XX век.*” е със съвременна актуалност.

Дисертационният труд съдържа увод, три раздела и заключение, цитирана литература по темата, както и списък с публикации на автора по темата.

В **увода** са разгледани актуални проблеми, свързани с изследваната проблематика върху изразните средства, поставени са целите, задачите и методологията на изследването, както и описание на структурата на дисертацията.

В **първи раздел** докторантът разглежда процесите на развитие на изразните средства в българската скулптура от Освобождението до края на периода, в който се позиционира изследването на докторанта – 60-те и 70-те години на XX век. Чрез обособяването на четири основни етапа, докторантът акцентира на редуването на утвърждаването на изобразителни

похвати от и тяхното адаптиране и осмисляне в нашата културна действителност, факт характерен за българското изкуството на XX век изобщо.

Относно първия тип процеси – разместването на изобразителните пластове, се приема внедряването на пластическия изказ на класицизъм след Освобождението и социалистически реализъм след края на Втората световна война, като идентични процеси на ниво взаимстване на изразни средства.

Относно втория тип процеси, тези на осмислянето на глобалните стилове и създаването на пластически изказ, съдържащ стремеж към национална пластична идентичност, докторантът има предвид творчеството на Лазаров и Далчев, представляващи именно създаване на уникален изказ, имащ своите изходни точки в европейската скулптура, но развил се в посока връщане към пластичната традиция, и намирането на триизмерен еквивалент духовна ни същност.

В очертаването на контекста на изследването, докторантът анализира функционалната особеност на българската скулптура през 60-те и 70-те години – мемориалната ѝ същност, а от там и монументалното от периода позовавайки се на достатъчен брой цитати от авторитетни изследователи на социологическия аспект на изкуството от периода.

Във **Втори раздел**, са разгледани основните гледища относно понятието „монументално“ от и за периода на изследването. Докторантът обособява три смислови контекста при неговата употреба:

Първия смислов контекст е относно темата на произведението – монументалното изкуство е значимо за голям кръг от обществото. То е посветено на героични събития и светли личности.

Втория смислов контекст докторантът обособява относно жанровата определеност на произведението – монументална скулптура, която е в зависимост с архитектурната и околна среда. Тук понятието монументално, означава „за някъде конкретно“.

Третия смислов контекст на понятието „монументално“, според докторантът засяга пластичните характеристики на произведението – именно тук е фокусирано изследването върху пластическия изказ в скулптурата. Проучен е подробно изворовият материал, като са събрани и проучени достатъчен брой интервюта и размишления относно разгледаните проблеми на авторитетни скулптори и теоретици на изкуството.

В този раздел на труда е уточнен смисловия контекст при употребата на понятията монументално, кавалетно, декоративно–монументално през 60-те и 70-те години на XX век.

В Трети раздел на дисертацията се разглежда обекта на изследването – скулптурата малък формат на Любомир Далчев от 60-те и 70-те години на XX век. Тук е реконструиран контекстът на „паметникарската практика“, така характерна за творчеството на този автор, а и изобщо за периода като цяло. Произведенията малък формат на Любомир Далчев се разглеждат като резултати от етап, който е част от процесът на проектиране на монументални произведения. Докторантът се позовава на достатъчен брой цитати от самият автор – Любомир Далчев за да докаже своята теза. Обекта на изследването – творчеството „малък формат“ е разгледан не като кавалетна пластика, а като проекти и макети за монументални творби. В този монументален контекст се разглеждат пластичните похвати при процесите на „изчистване“ на изразните средства на скулптора.

В приложението са документирани и анализирани чрез метода на формалния анализ скулптура малък формат на Любомир Далчев от 60-те и 70-те години на XX век, период характерен с уникални пластически постижения в българската монументална скулптура.

Дисертационният труд „Монументалността като характеристика на формата. Проблеми на пластичния изказ в скулптурата малък формат на Любомир Далчев от 60-те и 70-те години на XX век“, завършва с **изводи**

от направените наблюдения и изследвания. Докторантът предлага определен прочит на скулптурата малък формат – поставянето и в контекст на един процес на формообразуване проект – реализация, като по този начин спомага за разширяването на полето за осмислянето на пластичното ни наследство.

Изразните средства са вълнували силно скулпторите на XX век и това изследване допринася за сферата на изкуствознанието чрез този аспект върху творчеството на Далчев . По този начин, докторантът добавя още един аспект при осмислянето на значимостта на творчеството на един от най-значимите автори за нашата пластична традиция.

Считам дисертационната работа на тема Монументалността като характеристика на формата. *Проблеми на пластичния изказ в скулптурата малък формат на Любомир Далчев от 60-те и 70-те години на XX век.*” на Орлин Ивонов за актуална, добре конструирана и имаща принос към изследването на пластическия изказ в българската скулптура. Смятам, че дисертационния труд определено би представлявал интерес за обучаващите се и занимаващите се със скулптура.

В тази връзка, предлагам на уважаемото жури да присъди на Орлин Русев Иванов научна и образователна степен „Доктор” в професионална направление 8.2 „Изобразително изкуство“, научна специалност „Изкуствознание и изобразителни изкуства“.

.28. 04. 2018г.

Доц. Валентин Савчев /